

Carmen Crîșmaru

Larisa Gojnete

Eseul e simplu la Bac – tehnici de redactare a textelor

Editor: Alexandru Creangă

Pentru comenzi prin poștă: **Elena Ioniță** (0757.020.442)
Ionuț Lungu (0757.020.444)

Reprezentant zonal	Zona
Dobrin Marius (0741.488.918)	Oltenia (Dolj, Gorj și Mehedinți), Banat, Crișana și Transilvania (Sălaj, Cluj, Mureș, Harghita, Covasna, Alba și Hunedoara)
Cepăreanu Alin (0751.207.922)	Oltenia (Vâlcea și Olt), Transilvania (Brașov și Sibiu) și Muntenia (Argeș, Teleorman și Giurgiu)
Săsărman Traian (0757.020.443)	Transilvania (jud. Bistrița Năsăud) și zona Maramureș
Lungu Ion (0746.200.413)	Muntenia (Buzău), Moldova (fără jud. Galați) și Bucovina
Mârzăcioiu Marian (0744.429.512)	Muntenia (Dâmbovița, Prahova, Brăila, Ialomița și Călărași) și Dobrogea
Anton Victor (0755.107.291)	București
Dragne Marin (0769.221.680)	

Punct de lucru: Comuna Bradu, str. DN 65B, nr. 31, Jud. Argeș
Tel.: 0348.439.417/ fax: 0348.439.416

e-mail: comenzi.nomina@gmail.com
www.edituranomina.ro
www.librarianomina.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CRÎŞMARU, CARMEN
Eseul e simplu la Bac - tehnici de redactare a textului. /Carmen Crîşmaru, Larisa Gojnete. - Pitești : Nomina, 2013
ISBN 978-606-535-494-4

I. Gojnete, Larisa

821.135.1.09(075.35)
821.135.1.09-4(075.35)

Copyright © Editura Nomina, 2013, 2014
Toate drepturile aparțin Editurii Nomina

Carmen Crîșmaru

Larisa Gojnete

**Eseul e simplu la Bac –
tehnici de redactare a textelor**

Editura NOMINA

GENUL LIRIC

LIRIC

Concepte operaționale:

realitate/ficțiune (universul real/universul operei – imaginar poetic);
autor;
căitor;
operă lirică;
artă poetică;
tema operei;
motiv literar;
laimotiv;
eul liric;
mărci ale subiectivității;
lirism (subiectiv/obiectiv);
discurs liric (monolog, monolog adresat, dialog);
limbaj artistic;
figură de stil (epitet, comparație, metaforă, hiperbolă, oximoron);
procedeu stilistic (enumerare, repetiție, inversiune, antiteză);
imagină artistică;
elemente de prozodie (ritm, rimă, măsură, vers, strofă, vers alb/vers liber);
curent literar;
romantism;
clasicism;
modernism;
simbolism;
tradiționalism;
neomodernism.

Conecțori – conjuncții/locuțuni conjuncționale/expresii

Enumerare/clasificare { în primul rând;
în al doilea rând;
pe o parte;
pe de altă parte;
apoi;
după;
cât despre;
în ultimul rând;
în plus;

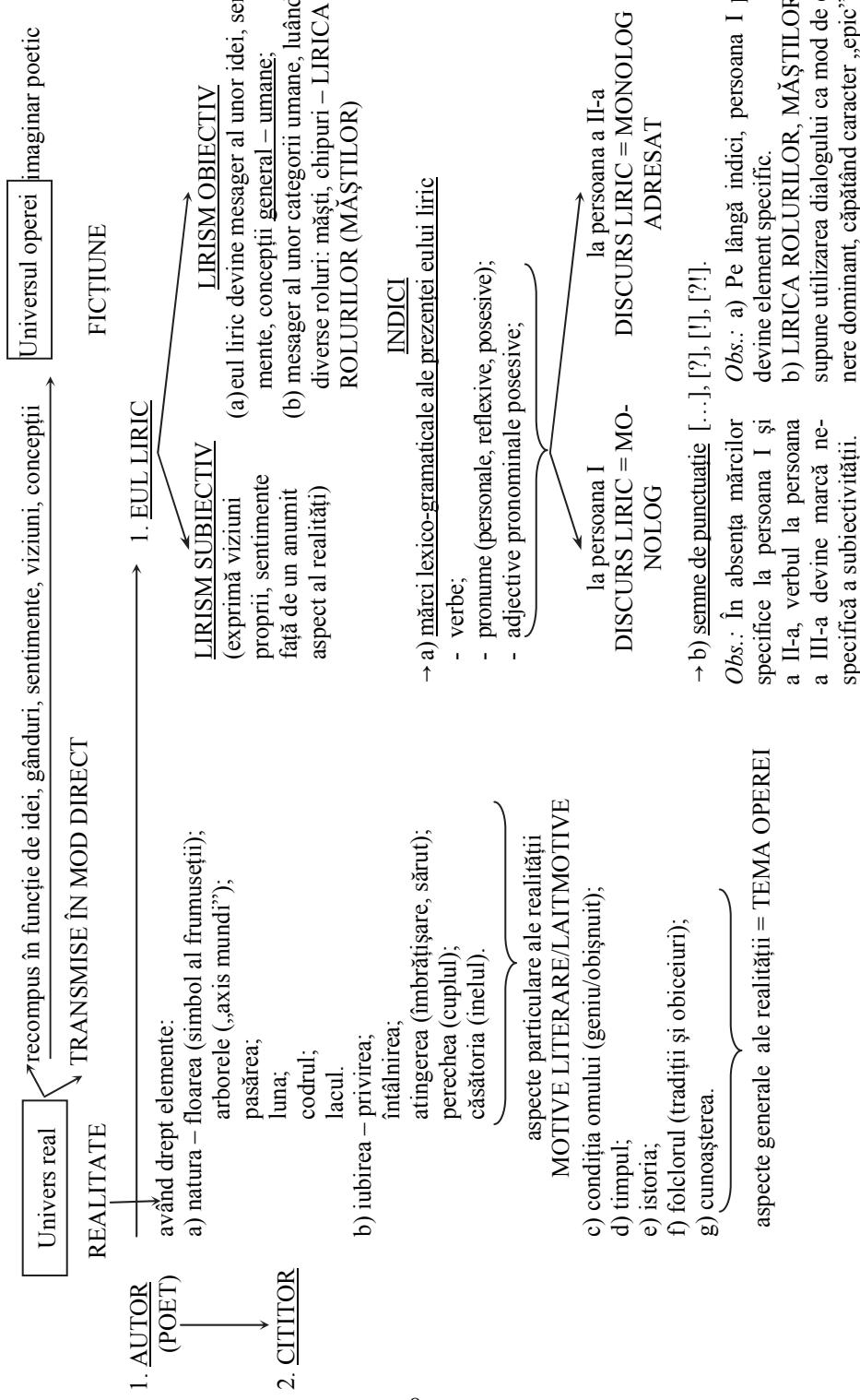
Opoziție/concesie { clar;
totuși;
în schimb;
din contră;
de altfel;
în ciuda;
deși;
în timp ce;
chiar dacă;

Ilustrare:	{ în schimb; astfel; de exemplu; ca; sau; adică;
Concluzie:	{ deci; astfel; atunci (cu valoare concluzivă); în consecință; de aceea; astfel încât; în concluzie;

Verbe cheie (suport în construcția enunțului):

- a ilustra;
- a sugera;
- a determina;
- a reprezenta;
- a semnifica;
- a evidenția;
- a marca;
- a contura;
- a însemna;
- a descrie;
- a arăta;
- a prezenta.

LIRIC

2. MESAJUL POETIC – evidențiat prin sensurile și semnificațiile LIMBAJULUI ARTISTIC

IMAGINI ARTISTICE ↔ FIGURI DE STIL/PROCEDEE

3. ELEMENTE DE PROZODIE

- vers/strofă;
- rimă;
- ritm;
- măsură;
- vers alb;
- vers liber.

Ciorna

(Abordarea unei opere lirice într-un eseu argumentativ)

1. INTRODUCERE {
a. **context** – date despre operă: - geneză;
- încadrare în volum;
- perioadă a creației;
b. **ipoteza** - tipul operei, încadrare în curent literar;
c. **formularea argumentelor** - definiția operei lirice/artei poetice/speciei;
- enumerarea trăsăturilor specifice
curentului în care se încadrează.
2. CUPRINS dezvoltarea ar-
gumentelor {
a. **titlul operei** - structură;
- semnificație;
b. **tema operei**;
c. **eul liric** - mărci;
- lirism;
- discurs.
d. **mesaj artistic** - planuri poetice;
- idei; elemente de conținut ilustrate prin evidențierea
sensurilor și semnificațiilor limbajului artistic (ima-
gini, artistice, figuri de stil), a rolului motivelor și lait-
motivelor care particularizează tema.
e. **elemente de prozodie** - structură (strofe/vers alb/liber);
- ritm, rimă, măsură.
3. ÎNCHEIERE {
a. **opinie personală** formulată față de mesajul general sau față de o idee;
b. **concluzii**.

Malul Siretului

Vasile Alecsandri

1. INTRODUCERE

a) **context** - date despre opera;

- a apărut în „Convorbiri literare”, la 1 mai 1869;
- sursă de inspirație – lunca de la Mircești (universul naturii în care a copilărit);

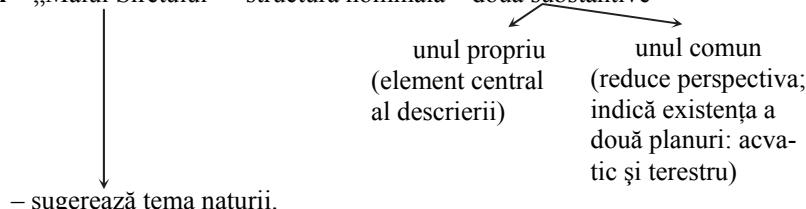
b) **ipoteza** – creație pașoptistă – pastel;

c) **formularea argumentelor**:

- definirea pastelului – poezie lirică în care poetul își exprimă direct sentimentele inspirate de un tablou de natură, prin intermediul descrierii;
- trăsăturile pastelului: - zugrăvirea unui colț de natură;
 - corelarea naturii cu trăirile;
 - obiectivarea viziunii și a mijloacelor artistice.

2. CUPRINS – dezvoltarea argumentelor

a) **titlul** – „Malul Siretului” – structură nominală – două substantive

b) **tema** – natură;

c) **eul liric** – mărci lexico-gramaticale: - verbe la persoana I: „duc”, „privesc”, „așez”;
- pronume personale la persoana I: „eu”, „noi”;
- pronume reflexive la persoana I: „mă”;
- adjecțiv pronominal posesiv „(gândirea) mea”;

– lirism: subiectiv;

– discurs liric: monolog – mărturisirea sentimentelor de admirație față de natură;

d) **mesaj poetic** (idei, viziuni, concepții evidențiate din relația conținut/expresie)

- bucuria prezenței în mijlocul naturii; admirarea față de natură;
- planuri poetice

a) cadrul natural

definit de elemente ale acvaticului

- râul (element central – strofa I) – momentul incert al trecerii dintre zi și noapte;
- aspectele de detaliu (strofa a III-a)
„salcie”, „baltă”, „viespe”,
„rațe”, „apa”)

b) cadrul lumii interioare (parte integrantă

peisajului descris)

→ INTEGRAREA
ÎN ABSOLUT

prin raportare la
elementele care
sugerează veșnicia
↓
râul
„gândirea mea furată se
tot duce-n cet la vale”);
posibilă doar în plan
ideatic;

- sentimente transmise: - admirătie, contemplare;
 - dorința de integrare în absolut;
 - bucuria prezenței în natură.
- structura → raportul static/dinamic
 - eul
 - natura
 - râul
 - „șopârlă”
 - „care-n veci curge”
- imagini artistice
 - a) vizuale/motrice
 - b) vizuale/statice
 - c) cromatice – trei culori dominante: alb/auriu/verde
- auditive (mișcarea apei)
- „o șopârlă de smarald/Cată țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald” → schimbarea raportului de admirătie – un element al naturii admiră prezența omului;
- „gândirea furată” → conștiința omului: EFEMER în raport cu ETERNITATEA naturii.
- e) **elemente de prozodie**: - patru catrene;
 - ritm trohaic;
 - rimă împerecheată;
 - măsură – de 16 silabe.

3. ÎNCHEIERE

- a) **opinie**: viziunea prezentată reflectă o atitudine de admirătie a naturii și de contemplare a elementelor acesteia, prin potențarea opozitiei efemer – etern – dimensiuni atribuite sferei umanului, respectiv naturii.
- b) **concluzii**: prin prezentarea în detaliu a unui peisaj față de care autorul își exprimă admirăția, creația „Malul Siretului” este relevantă pentru ilustrarea trăsăturilor pastelului.

Floare albastră

Mihai Eminescu

1. INTRODUCERE

- a) **context**: - apare la 1 aprilie 1873, în „Convorbiri literare”;
- se încadrează în perioada a II-a a creației eminesciene – perioada romantică;
- marchează o mutație stilistică în raport cu poezia de început → trecerea la poezia de idei, la ideea poetică, de la demonstrarea în imagini a unei idei, la o vizuire a lumii în simboluri poetice.
- b) **ipoteză**: „Floare albastră” – eglogă – idilă cu dialog, creație romantică.
- c) **formularea argumentelor**:
- definirea speciei – eglogă – idilă cu dialog, plasată într-un cadru rustic;
 - enumerarea trăsăturilor romantice: - preferința pentru cadrul natural;
- interesul pentru simboluri;
- cultivarea melancoliei, a meditației;
- tematica specifică: natura, iubirea, timpul, cunoașterea, condiția omului;
- preferința pentru metafora vegetală;
- amestecul registrelor (popular, arhaic, regional);
- preferința pentru antiteză.

2. CUPRINS – dezvoltarea argumentelor:

- a) **titlul** - „floare albastră” – structură nominală → cromatică accentuată;
- motivul „florii albastre” - simbol al femeii ideale, al poeziei și al absolutului;
- metaforă vegetală;
- în literatura universală
- Novalis - imaginea spiritualizată a iubitei care, dincolo de moarte, îi va oferi fericirea divină;
- simbol al iubirii și al nostalgiei infinitului;
≠ Eminescu – lumea – „totuși tristă”;
- Leopardi - ideal de puritate – sugestia infinitului.
- albastrul – infinitul (marile depărtări ale mării și ale cerului);
- floarea – ființa păstrătoare a dorințelor dezvăluite cu vrajă;

- b) **tema** - iubirea, meditația pe tema fericirii; natura, timpul, cunoașterea, condiția omului;
c) **eul liric** - lirism: obiectiv – eul liric împrumută, pe rând, cele două ipostaze:

masculină/feminină

↓ ↓

el ea

dialog al „eternului cu efemerul”

LIRISMUL VOCILOR

- discurs liric: monolog - prin alternarea replicilor eului feminin și ale celui masculin;
- punctat de un comentariu vag concluziv;
- vag „fir epic”.

d) **mesaj poetic** (idei, viziuni, concepții evidențiate din relația conținut/expresie)

- sentimente transmise:

- superioritate determinată de cunoaștere

- „vocea masculină” – geniul („Eu am râs, n-am zis nimica”) – râsul și tacerea sunt expresii ale atitudinii geniului;

- „vocea feminină” – consideră că fericirea se găsește în iubire, la nivel TERESTRU;

- „mititica” → inferioară;

→ dor de împlinire a iubirii în natură

- locul: „codrul” – natura sălbatică;

NATURA PROTECTOARE: „ochi de pădure”;

elemente TRECĂTOARE: „balta”, „trestia”, „foi de mure” → iubire – efemeră;

- TEMPUL: „noaptea” – timpul specific romanticilor;

→ regret față de încheierea iubirii

două exclamații retorice („Floare-albastră! floare-albastră!”); punctele de suspensie;

- UNIVERSALITATEA RĂULUI ÎN LUME

- concepția despre CONDIȚIA OMULUI DE GENIU condamnat la

SINGURĂTATE NEFERICIRE

„Totuși este trist în lume”

prezent gnomic;
adevăr general valabil.

- structura compozitională: 14 strofe – 4 părți – tablouri

1. ideea cunoașterii infinite, absolute (strofele I – a III-a) - monolog al florii albastre; - definiția lumii lui.

2. reflecțiile poetului (strofa a IV-a);

3. cunoașterea terestră (strofele a V-a – a XII-a);

- ea (strofele a V-a – a XII-a), eul feminin – floarea albastră;

- fericirea – evadare în lume, „codrul cu verdeață”;

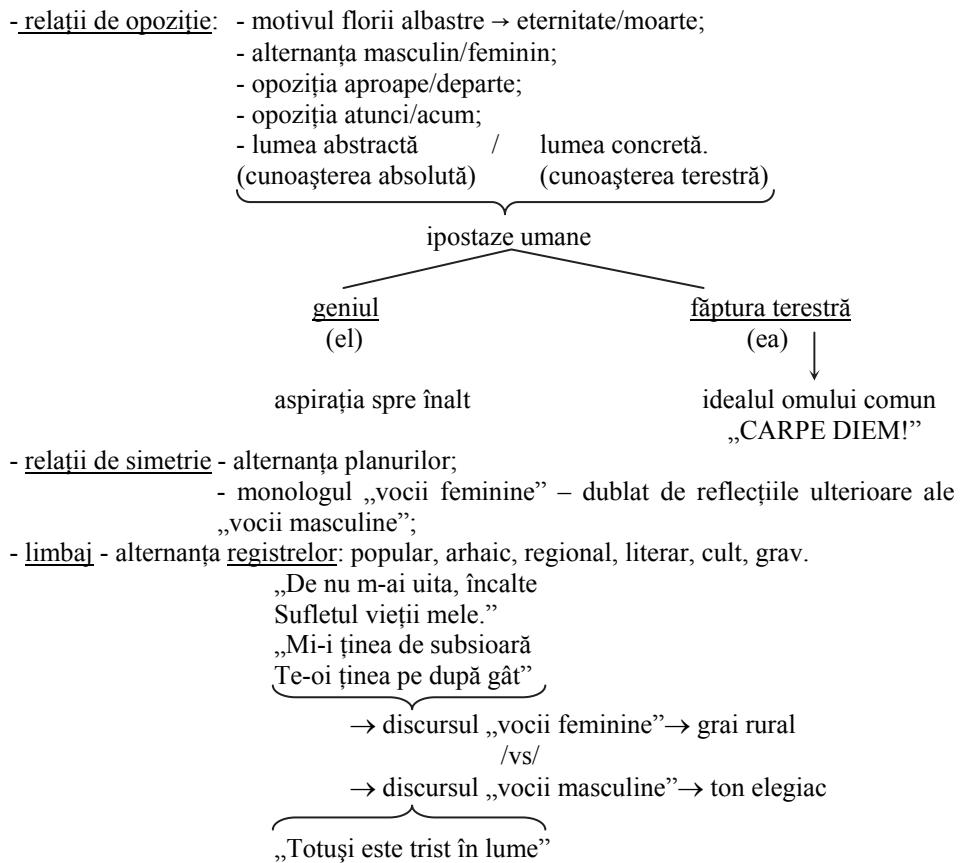
- mit al întoarcerii la elementar – spațiul ocrotitor;

- refacerea unei iubiri simple, senzuale, desfășurate conform unui ritual idilic;

- el (strofa a XIII-a), eul masculin – atitudinea meditativă – conchide frumusețea florii albastre și a lumii.

4. meditația pe tema fericirii în lume (strofele a XIII-a – a XIV-a);

- fericirea → există, dar este trecătoare;
dulce iluzie a muritorilor;

e) elemente de prozodie: - 14 catrene;

- ritm: trohaic;
 - rimă: îmbrățișată;
 - măsură: 7-8 silabe.

3. ÎNCHEIERE

- a) **opinie** – vizuarea prezentată reflectă condiția omului de geniu condamnat la suferință și singurătate, care nu reușește să trăiască iubirea împlinită.
 - b) **concluzii** – apartenența poemului la specia eglogă se evidențiază, aşadar, prin modul de organizare a discursului, tipul de limbaj, prin însăși tema acestuia, dar și prin existența unui vag „fir epic”, ilustrat prin lirica rolurilor.

Luceafărul

Mihai Eminescu

1. INTRODUCERE

a) **context** - date despre opera:

- apare în anul 1881, în Almanahul Societății Literare „România jună”;
este reprodus apoi în revista „Convorbiri literare”;
 - în 1883 apare în volumul „Poezii”;
 - aparține perioadei a III-a a creației.
- geneză:
- punct de plecare: 1) basmul românesc „Fata în grădina de aur” (cules de călătorul german Richard Kunisch);
↓
 - motive prelucrate: - motivul fecioarei de o frumusețe unică, ce subjugă;
 - motivul celor trei încercări;
 - motivul metamorfozei;
 - motivul cuplului ideal → Adam și Eva;
 - 2) basmul „Miron și frumoasa fără corp”.

b) **ipoteză** – poem alegoric romantic, filosofic;

c) **formularea argumentelor**

- definirea poemului – specie a poeziei epice, de întindere relativ mare, cu caracter eroic, filosofic, istoric, mitologic, legendar;
- definirea alegoriei – procedeu stilistic prin care povestea, personajele, relațiile sunt transpuse într-o suită de metafore, personificări și simboluri;
- meditația filosofică – evidențiază condiția geniului în lume (supus solitudinii);
- trăsăturile romantismului:
 - personaje/destine excepționale în situații excepționale;
 - preferința pentru cadrul natural;
 - redescoperirea folclorului și a istoriei naționale;
 - cultivarea stărilor omirice;
 - interesul pentru mituri și simboluri;
 - crearea de lumi fantastice;
 - triumful sentimentelor asupra rațiunii;
 - cultivarea melancoliei;
 - vizuirea globală asupra universului;
 - preferința pentru antiteză.

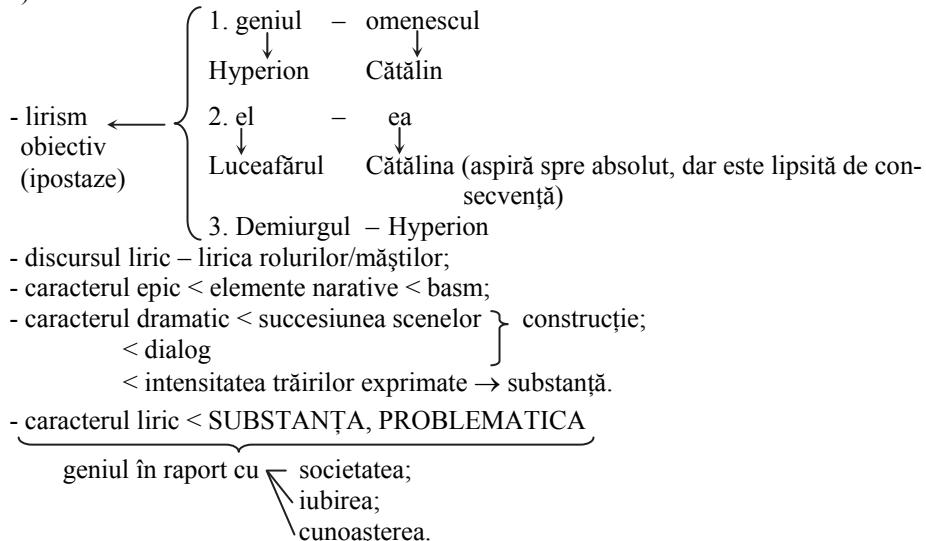
2. CUPRINS – dezvoltarea argumentelor

a) **titlul** - substantiv comun;

- ipostază a geniului al căruia corespondent aparține spațiului cosmic.

b) **tema** – problematica geniului/iubirea/cunoașterea.

c) **eul liric**

d) **mesajul poetic** (idei, vizuni, concepții evidențiate din relația conținut/expresie)

- drama omului de geniu – ființă dominată de contradicții, în antiteză cu ființă mediocră, lipsită de aspirații spirituale.

→ construcția textului poetic (structura de compozиție)

4 tablouri determinate de structuri bipolare
universal – cosmic;
uman – terestru;

1) **strofele 1-43 – interferare cosmic/terestru**

- conturarea iubirii imposibile;
- condiția geniului;
- spațul – ireal: „A fost odată ca-n povești”;
- timpul – irepetabil: „A fost odată ca niciodată”.

personaje/destine
excepționale în
situații excepționale

portretul fetei = UNICĂ „prea frumoasă”,
„una la părinți”;
- aspiră spre înalt → LUCEAFĂRUL;

- descăntă („viața-mi luminează”).

Luceafărul = reflectat în oglindă

spațiu de trecere;

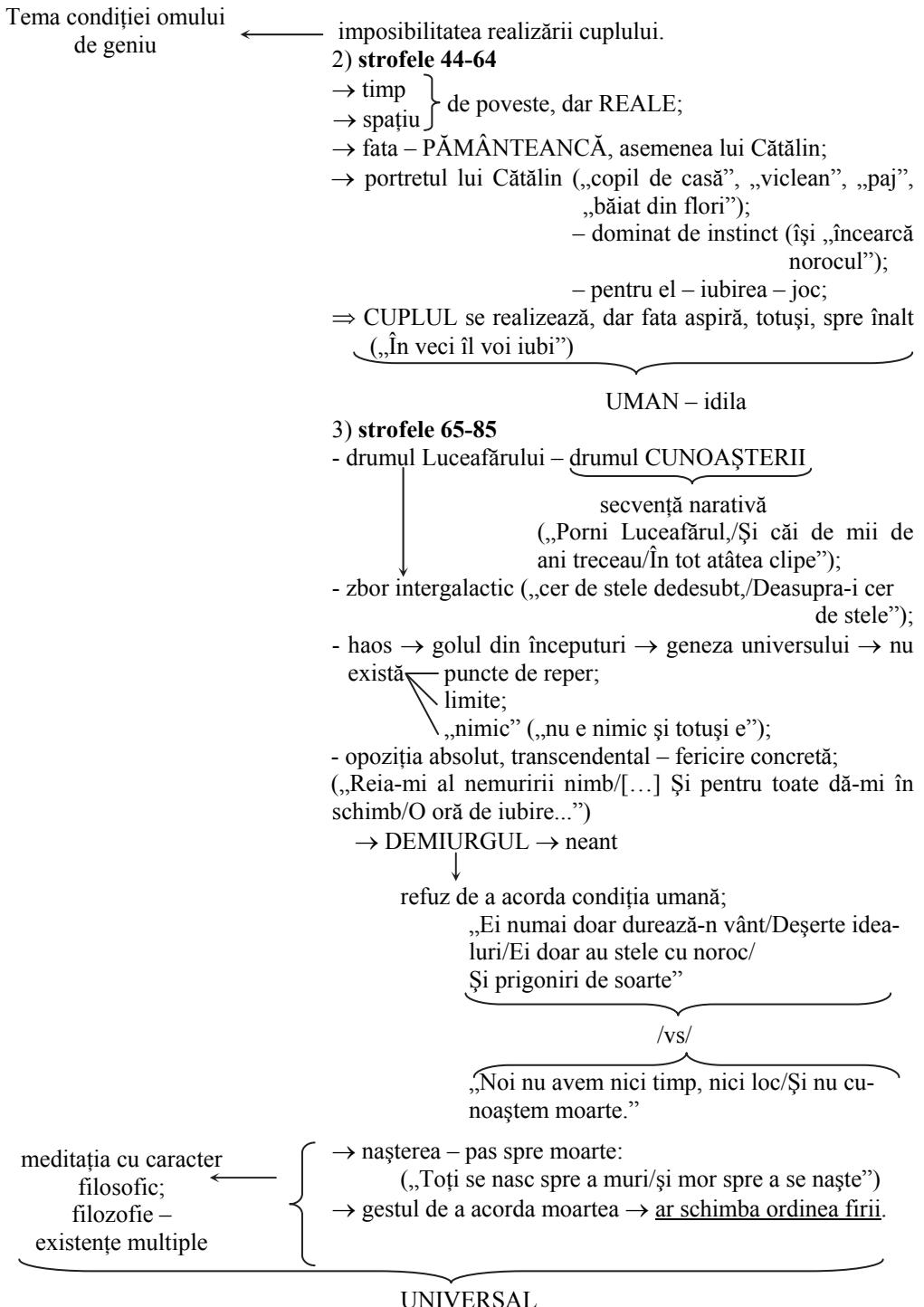
→ fata – Luceafărul → vorbesc în somn (evadare în vis);

ÎNGERUL |vs| DEMONUL
(mare) (soare)
întuneric lumină

antizeze

spațiu limitat ≠ spațiu nelimitat;
terestru ≠ astral;

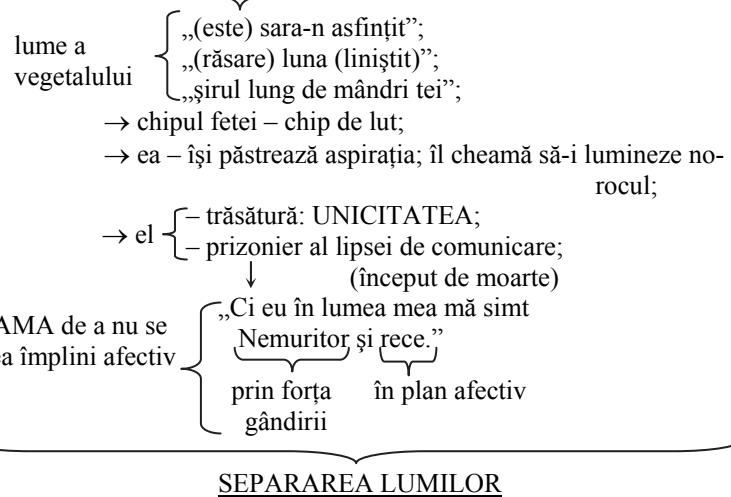
(„Căci eu sunt vie, tu ești mort”) viu ≠ mort.

4) strofele 86-98:

→ spațiu terestru („pământ rătăcitor”);

→ imagini paradisiace → univers teluric:

e) **elemente de prozodie** – structură amplă – 98 de strofe.

3. ÎNCHEIERE

- a) **opinie**: „Luceafărul” - ilustrează drama omului de geniu în raport cu ființa mediocră, aspirând spre cunoaștere absolută, incapabil de a se împlini afectiv;
- incompatibilitatea lumilor – terestră și cosmică.
- b) **concluzii**: poemul aparține romanticismului prin teme și motive, prin prezența personajelor/destinelor excepționale în situații excepționale, cu valențe simbolice, prin preferința pentru antiteză, cât și prin însăși sursa de inspirație. Reprezentarea alegorică a povestii, meditația cu caracter filosofic, fac din „Luceafărul” un poem alegoric romantic, filosofic.

Rea de plată

George Coşbuc

1. INTRODUCERE

- a) **context** – date despre operă – integrată în volumul – „Balade și idile” (1893);
 - b) **ipoteză** – creație lirică evidențiind trăsături ale clasicismului și ale romantismului.
 - c) **formularea argumentelor**
 - definiția operei lirice – operă în care autorul, în ipostaza eului liric, își exprimă, în mod direct, viziuni, idei prin intermediul limbajului artistic;
 - trăsăturile clasicismului și ale romantismului:
 - sursa de inspirație: folclorul (unele texte sunt adaptări și prelucrări ale creației folclorice);
 - universul prezentat – rural (satul sub aspect monografic – pitoresc, prezența unor obiceiuri și tradiții, virtuți ale poporului);
 - caracterul anecdotic al operei;
 - echilibru clasic, optimism;
 - limbaj simplu, cu caracter popular; naturalețe.

2. CUPRINS – dezvoltarea argumentelor

- a) **titlul** – structură nominală - indică un aspect portretistic pentru ipostaza feminină a măștilor lirice;

 - sugerează tema;

b) **tema** – erosul rural în ipostaza jocului (iubirea ca joc);

c) **eul liric**:

 - lirism: obiectiv – ipostaza masculină – Tânărul („el”) implicat în ritualul de constituire a cuplului în mediul rural;
 - discurs liric: confesiune/structură dialogată reprodusă;

d) **mesajul poetic** (idei, viziuni, concepții evidențiate din relația conținut/expresie);

 - ritualul de constituire a cuplului în mediul rural;
 - tablouri poetice:

incipit { → drumul fetei dinspre moară spre casă;
 { → imposibilitatea fetei de a-și continua drumul din cauza greutății sacului;

— univers rural → acceptul fetei de a fi ajutată „pe plată”

↓

— limbaj simplu, { „Iar ea, cuminte fată, } aspect din ritualul de iubire:
cu caracter { Se și-nvoiește-n dată” }

popular acceptarea în preajmă a persoanei de sex opus

} ceea ce pune bazele construirii familiiei tradiționale.

Cuprins

LIRIC	6
Ciorna (Abordarea unei <u>opere lirice</u> într-un eseu argumentativ).....	10
Malul Siretului, de Vasile Alecsandri	11
Floare albastră, de Mihai Eminescu	13
Luceafărul, de Mihai Eminescu	16
Rea de plată, de George Coșbuc	20
Plumb, de George Bacovia.....	22
Aplicație – eseu argumentativ „Plumb”, de G. Bacovia – tema și viziunea despre lume într-o artă poetică simbolistă	25
Testament, de Tudor Arghezi.....	27
Aplicație – eseu argumentativ – „Testament”, de T. Arghezi – tema și viziunea despre lume într-o operă modernistă.....	30
Eu nu strivesc corola de lumini a lumii, de Lucian Blaga.....	32
Riga Crypto și lapona Enigel, de Ion Barbu.....	34
Aplicație – eseu argumentativ – „Riga Crypto și lapona Enigel”, de I. Barbu – tema și viziunea despre lume într-o operă modernistă.....	37
În grădina Ghetsemani, de Vasile Voiculescu	39
În dulcele stil clasic, de Nichita Stănescu	41
Aplicație – eseu argumentativ – „În dulcele stil clasic”, de Nichita Stănescu – tema și viziunea despre lume într-o operă neomodernistă	44
EPIC	47
Ciorna (abordarea unei <u>opere epice</u> într-un eseu argumentativ) – tema și viziunea despre lume	50
Ciorna (abordarea unei opere epice din perspectiva relației incipit/final).....	51
Ciorna (abordarea unui personaj dintr-o operă epică studiată; urmărit în evoluție/relație cu alte personaje) eseу de caracterizare	53
Povestea lui Harap-Alb, de Ion Creangă (basm cult)	55
Povestea lui Harap-Alb, de Ion Creangă (basm cult) – <u>relatia incipit/final</u>	61
Povestea lui Harap-Alb, de Ion Creangă (caracterizarea personajului).....	65
Iapa lui Vodă, de Mihail Sadoveanu (povestire).....	69
Iapa lui Vodă, de Mihail Sadoveanu (povestire – relația incipit/final)	74
Iapa lui Vodă, de Mihail Sadoveanu (povestire – caracterizarea personajului)	79
Alexandru Lăpușneanul, de Costache Negruzzi (<u>nuvelă istorică</u> de factură <u>romantică</u> cu elemente <u>clasice</u> și <u>realiste</u>).....	85
Alexandru Lăpușneanul, de Costache Negruzzi (caracterizarea personajului)	91
Moara cu noroc, de Ioan Slavici (nuvelă psihologică de tip realist)	95
Moara cu noroc, de Ioan Slavici (relația incipit/final)	104
Moara cu noroc, de Ioan Slavici (caracterizarea personajului).....	108
Ion, de Liviu Rebreanu (tema și viziunea despre lume într-un roman obiectiv)	112
Aplicație – eseu argumentativ – „Ion”, de L. Rebreanu – tema și viziunea despre lume într-un roman obiectiv, interbelic, cu elemente realiste.....	118
Ion, de Liviu Rebreanu (relația incipit/final)	122
Ion, de Liviu Rebreanu (caracterizarea personajului)	126
Roman obiectiv/Roman subiectiv	133
Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, de Camil Petrescu (roman subiectiv, psihologic, al experienței, modern) (tema, viziunea despre lume).....	135

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, de Camil Petrescu (relația incipit/final)	142
Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, de Camil Petrescu (evoluția relației dintre personaje).....	147
Aplicație – eseu argumentativ – „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, de Camil Petrescu – tema și viziunea despre lume într-un roman modern, subiectiv	154
Aplicație – eseu argumentativ – „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, de Camil Petrescu – caracterizarea personajului	158
Enigma Otiliei, de George Călinescu (tema și viziunea despre lume, incipit/final*) (relațiile dintre personaje)	161
Enigma Otiliei, de George Călinescu (compunere de caracterizare a personajului)	170
Moromeții, de Marin Preda (tema și viziunea despre lume, incipit/final*, evoluția relației dintre personaje).....	172
DRAMĂ	181
Ciorna (abordarea unei <u>opere dramatice</u> într-un eseу de tip argumentativ) – tema și viziunea despre lume/* abordarea unui personaj urmărit în evoluție.....	184
O scrisoare pierdută, de Ion Luca Caragiale (comedie de moravuri)	185
Iona, de Marin Sorescu (teatru postbelic, modern, dramă)	188
Aplicație – eseu argumentativ – „Iona”, de Marin Sorescu – tema și viziunea despre lume într-o dramă de idei	192